

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย เป็นการกล่าวถึงระเบียบการดำเนินการวิจัย ซึ่งบ่งบอกลักษณะการได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และลักษณะวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแบ่งเป็น

- 3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ
- 3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ
- 3.3 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาที่ได้จากการศึกษาภาคสนาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักได้แก่

- 3.1.1 การสำรวจภาคสนาม (Field Survey)
- 3.1.2 การสังเกตการณ์ (Observation)
- 3.1.3 การสัมภาษณ์ (Interview)
- 3.1.4 การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

3.1.1 การสำรวจภาคสนาม (Field Survey)

เป็นการสำรวจลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา สภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจลงบนแผนที่ดิจิทัล เพื่อศึกษาสภาพของพื้นที่ในประเด็นเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ และศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ศึกษา ซึ่งการสำรวจภาคสนามนั้นจะสังเกตในประเด็นดังนี้

- 1) สภาพและลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ศึกษา
- 2) การเข้าถึงและการคมนาคมของแหล่งท่องเที่ยว
- 3) สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

- 4) การใช้ประโยชน์ที่ดิน
- 5) ศูนย์กลางการบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา
- 6) จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ศึกษา

ในการสำรวจลักษณะพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว โดยชุมชนเป็นการสำรวจเพื่อทำการวิเคราะห์เบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยชุมชนในพื้นที่ศึกษา ว่าแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยว โดยชุมชนอย่างไร และมีแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตอย่างไร เพื่อเป็นปัจจัยในการวางแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยชุมชนต่อไป

3.1.2 การสังเกตการณ์ (Observation)

การสังเกตการณ์เป็นการเก็บข้อมูลทางด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยชุมชน โดยเลือกช่วงสังเกตการณ์แบ่งเป็นช่วงๆ ดังนี้ ช่วงวันหยุดและวันธรรมดา สังเกตการณ์เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่ศึกษา ช่วงวันเทศกาล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเทศกาลเกี่ยวกับพุทธศาสนา สังเกตการณ์เกี่ยวกับการจัดเทศกาลงานประเพณีต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยชุมชนในพื้นที่ศึกษา

การสังเกตการณ์ดังกล่าวยังเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน ซึ่งผู้ประกอบการเป็นคนในชุมชน สังเกตรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำทัวร์ลงเรือชมหิ่งห้อย ล่องเรือชมชุมชนริมฝั่งคลอง และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น งานสังสรรค์ปีใหม่ชุมชน เป็นต้น

3.1.3 การสัมภาษณ์ (Interview)

หลังจากการภาคสนามและสังเกตการณ์ซึ่งได้มาซึ่งภาพรวมของพื้นที่ศึกษาแล้ว จึงได้สรุปข้อมูลที่ได้มาเป็นปัจจัยในการสัมภาษณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์และสรุป และประมวลผลรวมกับข้อมูลที่ได้จากแหล่งอื่นๆ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยชุมชนในพื้นที่ศึกษาต่อไป การสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ (Key Informants) และการสัมภาษณ์โดยทั่วไปในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ (Key Informants) เป็นการสัมภาษณ์ใน 3 หัวข้อหลัก คือ การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ศึกษาและความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีประเด็นในการสัมภาษณ์ดังนี้

- ความเป็นมาและการจัดตั้งกลุ่มองค์กรเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- การจัดการกลุ่มองค์กรเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- ความเชื่อมโยงของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- ปัญหาและความขัดแย้งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ซึ่งการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ศึกษาและการรวมตัวเพื่อจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้ที่มีเป้าหมายในการสัมภาษณ์คือ

- หัวหน้าชุมชนในพื้นที่ศึกษา
- หัวหน้ากลุ่มหรือสมาชิกในกลุ่มองค์กรหรือชมรมและผู้ประกอบการเพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ศึกษาเช่น กลุ่มบริการท่องเที่ยวทางน้ำ กลุ่มที่พัก รีสอร์ทและโฮมสเตย์ เป็นต้น
- ผู้แทนกลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การสัมภาษณ์โดยทั่วไปในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การสัมภาษณ์โดยทั่วไปกับบุคคลทั่วไปผู้รู้เรื่องราวเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษาและประชาชนในพื้นที่ศึกษา เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมา สภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ กิจกรรมโดยทั่วไป รวมไปถึง ผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งมีประเด็นในการสัมภาษณ์ดังนี้

- สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา
- กิจกรรมประจำวันและการใช้พื้นที่เพื่อการจัดกิจกรรมต่างๆ
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ส่งผลถึงวิถีชีวิตประจำวัน
- การมีส่วนร่วมในการกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ศึกษา
- ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 3-1 แสดงกลุ่มสัมภาษณ์

ประเภทการสัมภาษณ์	บทบาท/อาชีพ	กลุ่มวัย	ประเด็นการสัมภาษณ์
1. การสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> หัวหน้าชุมชนในพื้นที่ศึกษา หัวหน้ากลุ่มองค์กรเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน สมาชิกกลุ่มองค์กรเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน 	<p>-วัยกลางคนอายุ 36 – 45 ปี</p> <p>-ผู้ใหญ่ อายุ 46 – 60 ปี</p>	<ol style="list-style-type: none"> ความเป็นมาและการจัดตั้งกลุ่มองค์กรเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน การจัดการกลุ่มองค์กรเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน ความเชื่อมโยงของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ปัญหาและความขัดแย้งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน
2. การสัมภาษณ์บุคคลทั่วไป	<ol style="list-style-type: none"> นักเรียน นักศึกษา ประชาชนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยว แม่ค้าในเรือ ผู้ประกอบการเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน 	<p>เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี</p> <p>วัยรุ่นอายุ 16 – 25 ปี</p> <p>วัยทำงานอายุ 26 – 35 ปี</p> <p>วัยกลางคนอายุ 36 – 45 ปีผู้ใหญ่ อายุ 46 – 60 ปี</p>	<ol style="list-style-type: none"> สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา กิจกรรมประจำวันและการใช้พื้นที่เพื่อการจัดกิจกรรมต่างๆ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ส่งผลถึงวิถีชีวิตประจำวัน การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ศึกษา ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

3.1.4 การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

เป็นการสุ่มตัวอย่างซึ่งแบ่งผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชั้นภูมิย่อย โดยนำเอาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาประกอบกับการตั้งแบบสอบถาม นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา จำนวน 150 คน โดยสำรวจแบบสอบถาม ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2548 ในประเด็นการศึกษาลักษณะโครงสร้างของนักท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ประเด็นหลักที่ใช้ในการตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อมูลการท่องเที่ยว ความพึงพอใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป

ซึ่งประเด็นในการสำรวจแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้

- จุดประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา
- การเดินทางเข้ามาในพื้นที่ศึกษา
- พาหนะการเดินทาง
- ความคิดเห็นในการท่องเที่ยวโดยชุมชนของพื้นที่ศึกษา
- ค่าใช้จ่ายในการเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา
- ระยะเวลาพำนักในพื้นที่ศึกษา

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

ศึกษาข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ข้อมูลที่ได้จาก เอกสาร สถิติ รายงานของหน่วยงาน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาถึงสภาพกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ศึกษา รวมไปถึงโครงการ นโยบายและสิ่งที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาโดยมีแหล่งที่มาของข้อมูลคือ

- 1) ข้อมูลเอกสารและสถิติจากหน่วยงานต่างๆ คือ
  - กรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย
  - จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - กระทรวงอุตสาหกรรม
  - กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
  - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
  - การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

- กรมศิลปากร
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ
  - 2) แผนที่เทศบาลตำบลอัมพวาปี 2457

3.3 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 การประมวลผล

ประมวลผลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการแจกแบบสอบถาม มาวิเคราะห์เรียบเรียง โดยนำเสนอแบบพรรณนา และจัดทำแผนที่โดยใช้ โปรแกรม Arc View GIS 3.2 และ Adobe Illustrator CS และเรียบเรียงข้อมูลจัดแบ่งเป็นประเภทลงในแผนที่ ส่วนข้อมูลในเชิงปริมาณ จะจัดแบ่งค่าและคำนวณ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel ประมวลผลและแสดงผลข้อมูล

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ : เมื่อรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิแล้ว จะทำการเสนอข้อมูลโดยการบรรยายเชิงพรรณนา และสรุปข้อมูลในรูปแบบตาราง แผนภูมิและแผนที่

ข้อมูลปฐมภูมิ เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วเสร็จ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในพื้นที่ศึกษา โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง แบ่งเป็น พัฒนาการและโครงการสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในพื้นที่ศึกษา สถานการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนและความร่วมมือของชุมชนในปัจจุบัน และรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน นำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา
- 2) วิเคราะห์ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของพื้นที่ศึกษา โดยเรียบเรียงข้อมูลและวิเคราะห์ โดยแบ่งเป็น ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ลักษณะและการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ทำการเสนอข้อมูลโดยการบรรยายเชิงพรรณนา และสรุปข้อมูลในรูปแบบตาราง แผนภูมิและแผนที่
- 3) วิเคราะห์แนวโน้มและผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน วิเคราะห์แนวโน้มของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้ทฤษฎีของ Butler (1981) วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน และ

โอกาส ร่วมกับชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ศึกษา โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis วิเคราะห์ผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน กำเนิดถึงสภาพปัญหา ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ศึกษา จากนั้นทำการเสนอข้อมูล โดยการบรรยายเชิงพรรณนา และสรุปข้อมูลในรูปแบบตาราง แผนภูมิและแผนที่

- 4) เสนอแนะกรอบการพัฒนาการและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ศึกษา พร้อมข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การแก้ไขปัญหา ข้อกำหนดการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน